

Preventie en vroegsignalering

Met preventie en vroegsignalering willen we voorkomen dat problemen verergeren en mogelijk tot een crisis leiden. Als kwetsbare inwoners zoveel mogelijk regie kunnen voeren en kunnen omgaan fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in hun leven verbetert hun kwaliteit van leven. Het doel van de preventie is inwoners, de sociale omgeving en professionals voldoende toe te rusten om signalen van ernstige problemen tijdig te herkennen en erkennen.

De volgende onderwerpen lichten we toe:

- **Integrale voorlichting & vroegtijdige signalering in de wijk**
- **Verwijsindex, meldcode**

Integrale voorlichting, vroegtijdige signalering in de wijk

Naast integrale voorlichting aan inwoners en de inzet op vroegsignalering in de wijk wordt ingezet op het trainen van professionals en vrijwilligers en het inzichtelijk maken, uitbreiden en promoten van het ondersteuningsaanbod.

Zo zijn het afgelopen jaar professionals uit het zorg- en veiligheidsdomein getraind in eerste hulp bij psychische problematiek en zijn extra preventieve voorzieningen ingekocht, zoals cursussen voor Kinderen met Ouders met Psychiatrische en/of Verslavingsproblemen (KOPP/KVO) en online zelfhulp. Daarnaast zorgt de GGD voor meer verbinding tussen Veilig Thuis, Jeugd & Gezin, zorgaanbieders en gemeenten, wordt het preventie & handavingsplan riskant alcoholgebruik uitgevoerd en wordt ingezet op Rookvrij opgroeien. Ook trok de GGD afgelopen mei de publiekscampagne 'Hey, het is oké'. Met deze campagne werden inwoners aangemoedigd te praten over hun psychische gezondheid.

Verder is onlangs een campagne over huiselijk geweld en kindermishandeling gestart. Het doel van de campagne is om onder andere bewustwording en kennis onder inwoners over huiselijk geweld en kindermishandeling te vergroten en bekendheid te geven aan waar men terecht kan voor vragen, meldingen en advies (Veilig Thuis). Onderdeel van deze campagne is de expositie #ZIE die van september tot december door de regio Gooi en Vechtstreek reist.

Verwijsindex, meldcode

Eind vorig jaar is de regionale taskforce huiselijk geweld en Kindermishandeling van start gegaan. Dit is een samenwerking tussen verschillende organisaties. De deelnemers van de taskforce hebben een gezamenlijk doel: effectief samenwerken gericht op preventie, en tijdig signaleren en optreden als er vermoedens zijn van kindermishandeling. Maatregelen als de verwijsindex, de aanscherping van de meldcode per 2019, de kindcheck en overige preventieve activiteiten worden hier georganiseerd. Een voorbeeld van een resultaat op het gebied van de aanscherping meldcode is dat iedere organisatie een aandachtfunctionaris heeft die zowel intern als extern optreedt als ambassadeur.

Vervolgstappen

In het najaar van 2018 wordt een functionaris aangewezen die toezicht uitoefent op het gebruik van de verwijsindex en om het gebruik van de index te bevorderen. In de eerste helft van 2019 komt een publiekscampagne om meer bewustwording en bekendheid te geven aan de omgang en het melden van personen met verward gedrag die zelf geen hulpvraag kunnen formuleren. Ook wordt per 2019 gewerkt op basis van de aanscherping van de meldcode. In de verbeterde meldcode wordt gebruik gemaakt van [afwegingskaders](#). De afwegingskaders beschrijven wanneer een melding bij Veilig Thuis (advies- en meldpunt voor huiselijk geweld, ouderenmishandeling en kindermishandeling) noodzakelijk is en hoe goede hulp eruit ziet.

Sluitende aanpak vanuit echte betrokkenheid

Als doel is gesteld dat iedere inwoner die te maken heeft met (woon)overlast, huiselijk geweld, verwardheid, dakloosheid, verslaving, psychische problemen en aanpalende problematiek kan rekenen op de echte betrokkenheid van de gemeente. De volgende onderwerpen lichten we toe:

- **Herstelacademie**
- **Coördinator mensenhandel**
- **Implementatie sluitende aanpak / MDA++**

Herstelacademie

Doel van dit project is om te komen tot een dekkend netwerk van herstelvoorzieningen voor inwoners die kampen met psychische kwetsbaarheden, verslaving en/of dakloosheid. De kernpartners Versa, Kwintes/RIBW, GGZ Centraal, Jellinek en MEE/GGZ Infocentrum werken met gemeenten samen om dit voor elkaar te krijgen. Met herstel wordt zowel persoonlijk herstel bedoeld (= identiteit, zelfvertrouwen en eigen kracht hervinden) als maatschappelijk herstel (= in de samenleving weer rollen vervullen en een bijdrage leveren).

Vervolgstappen

Er is een regionaal team van herstelwerkers gestart dat samen met inwoners en professionals werkt aan de uitvoering. In iedere gemeente vindt de ontwikkeling plaats van specifieke herstelactiviteiten, gericht op persoonlijk herstel, die lokaal beschikbaar zijn en lokale laagdrempelige dagactiviteiten en inloop gericht op maatschappelijk herstel.

Coördinator mensenhandel

Mensenhandel is een ingrijpende vorm van criminaliteit. Bij de aanpak hebben gemeenten een belangrijke rol, waaronder op het gebied van preventie, signalering, handhaving en hulpverlening, maar ook in het opwerpen van barrières. Gemeenten hebben een formele rol om zorg en opvang te bieden aan slachtoffers, en moeten er zorg voor dragen dat de uitvoerende diensten in staat zijn signalen te herkennen. De gemeenten kunnen deze rol nu onvoldoende invullen, omdat er onvoldoende inzicht is in de problematiek en er momenteel onvoldoende inzet op dit onderwerp wordt gepleegd. De raad van Hilversum heeft een motie aangenomen waarin de opdracht wordt gegeven om hier op in te zetten.

Vervolgstappen

De gemeenten Gooi en Vechtstreek hebben gezamenlijk besloten hierop in te zetten. De kwartiermaker is gestart. Een plan van aanpak wordt opgesteld en binnenkort voorgelegd aan de portefeuillehouders Sociaal Domein. In 2020 vindt een evaluatie plaats en wordt een besluit genomen over continuering.

Casusgerichte aanpak in Gooise Meren

Het Maatschappelijke Zorgteam van de Uitvoeringsdienst Sociaal Domein Gooise Meren voert de lokale casusgerichte aanpak Bescherming en Opvang uit. In dit team is de samenwerking met Openbare Orde en Veiligheid (OOV) geïntegreerd. De werkwijze is in de afgelopen twee jaar in de praktijk ontwikkeld waarbij gebruik is gemaakt van de Persoon Gerichte Aanpak zoals die binnen het OOV domein al was ontwikkeld. De werkwijze is succesvol. De formatie is recent op sterkte gebracht. Een pilot met het verstrekken van briefadressen en bijhorende ondersteuning voor thuislozen in Gooise Meren i.s.m. Versa Welzijn was succesvol. Deze werkwijze is inmiddels structureel geïmplementeerd en vindt regionaal navolging. Momenteel loopt een lokale pilot waarbij intensief maatschappelijk werk in het voor veld wordt ingezet bij complexe maatschappelijk zorg problematiek.

Vervolgstappen

De pioniersfase is voorbij en de aandacht is gericht op doorontwikkeling. Daarbij is bijzondere aandacht gericht op de samenwerking met ervaringsdeskundigen, het ontwikkelen van een integrale aanpak van kwetsbare jongeren die (dreigen) maatschappelijk uit (te) vallen, op vroege signalering in de wijken en de bekendheid van het maatschappelijk zorgteam bij inwoners. Hiervoor sluiten we ook aan op de regionale campagne 'personen met verward gedrag' in 2019.

Implementatie sluitende aanpak / MDA++

De afgelopen periode hebben gemeenten en partners in het zorg en veiligheidsdomein de handen ineengeslagen om een effectieve en efficiënte samenwerking tussen betrokken partijen rondom complexe casuïstiek (inclusief huiselijk geweld en kindermishandeling) op te zetten. Dit heeft geleid tot de uitwerking van een aanpak waarbij, conform de huidige praktijk, casuïstiek zoveel als mogelijk lokaal wordt opgepakt en er snel en eenvoudig opgeschaald wordt als er behoefte is aan inzet van inhoudelijke experts.

Vervolgstappen

In de komende maanden wordt de beoogde werkwijze vastgelegd in een samenwerkingsconvenant met de betrokken partijen en privacyprotocol.

Beschermd en veilig thuis wonen

De gemeenten willen dat inwoners zo lang mogelijk en zo zelfstandig mogelijk veilig en beschermd thuis wonen. Inwoners krijgen ondersteuning vanuit een sterk Veilig Thuis om de veiligheid in de eigen leefomgeving te waarborgen. Voor inwoners met psychische of psychosociale problemen maken de gemeenten het mogelijk om zo lang mogelijk beschermd thuis te blijven wonen. Ook als zij op afstand 24/7 toezicht nodig hebben. De volgende onderwerpen lichten we toe:

- **Pilot 24/7 toezicht in de wijk**
- **Inzet bemoeizorg en verslavingszorg**
- **Meedoen in Gooise Meren**
- **Versterken OGGZ meldpunten**

Pilot 24/7 toezicht in de wijk

Gemeenten willen dat inwoners met psychische en psychosociale problemen zoveel mogelijk (beschermd) thuis kunnen wonen. Daarom moeten zij kunnen rekenen op 24/7 toezicht en ondersteuning in de buurt ook in het geval van crisis. Er is een pilot uitgevoerd met het bieden van beschikbaarheid en bereikbaarheid buiten kantoortijden, zodat kwetsbare burgers eerder en langer thuis kunnen wonen. Vanuit de pilot werd ondersteuning geboden bij ongeplande zorgvragen van kwetsbare burgers (ouder dan 18 jaar), waarbij ook naasten van deze cliënten de dienst konden inzetten.

Vervolgstappen

Op basis van de positieve evaluatie van de pilot wordt 24/7 structureel mogelijk gemaakt. Naast het organiseren van voldoende begeleiding thuis, is de beschikbaarheid van voldoende huisvesting voor deze doelgroep een belangrijke pijler om meer inwoners met psychische en psychosociale problemen thuis te laten wonen.

Inzet bemoeizorg en verslavingszorg

Met de GGZ, verslavingszorg en uitvoeringsdiensten zijn afspraken gemaakt over de inzet van bemoeizorg en specialistische expertise voor gemeenten en partners. Daarnaast zijn de continuïteit van de methadonverstrekking, financiële begeleiding voor chronisch verslaafden en begeleiding van naasten van zorgmijdende verslaafden voor de komende jaren geborgd.

Vervolgstappen

De ontwikkelingen binnen de verslavingszorg en bemoeizorg vraagt om continue aandacht. Op dit moment zijn deze vormen goed georganiseerd, waarbij het van belang is dat dit wordt behouden en waar mogelijk versterkt.

Meedoen in Gooise Meren

In Gooise Meren was te weinig aanbod voor inloop of laagdrempelige activiteiten geschikt voor inwoners met een maatschappelijk zorg achtergrond. Medio 2016 is de lokale stimuleringssubsidie GGZ Inloop en activiteiten ingegaan. Deze was bedoeld om samenwerking rondom kwetsbare inwoners met psychosociale problematiek te versterken en concreet inloop en activiteiten te ontwikkelen binnen Gooise Meren. Voorwaarden van de regeling zijn samenwerking tussen diverse partijen en inbreng van ervaringsdeskundigen. In de looptijd van anderhalf jaar zijn een aantal mooie resultaten bereikt. De gemeente heeft daarnaast tegelijkertijd de totstandkoming van het netwerk GGZ Gooise Meren gefaciliteerd. Een netwerk van professionals, vrijwilligers en ervaringsdeskundigen die nu enthousiast en actief met elkaar samenwerken ten behoeve van onze meest kwetsbare inwoners.

Vervolgstappen

De aandacht is gericht op het bestendigen en uitbreiden van de ontwikkelde activiteiten, het uitbreiden van de samenwerkingsverbanden en het stimuleren van herstelgericht werken bij gemeente en haar partners.

Versterken OGGZ meldpunten

Uit de evaluatie van de OGGZ meldpunten komt naar voren dat de voormalige regionale vangnet en adviesfunctie goed is geland bij de uitvoeringsdiensten en wijkteams. Teams pakken naast meldingen over (zorgwekkende) zorgmissers of –mijders ook andere complexe en meervoudige problematiek op. Wel zijn er verbeterpunten over de wijze van communicatie richting professionals en richting inwoners.

Vervolgstappen

Mensen die hun zorgvraag niet zelf kunnen formuleren zijn afhankelijk van de mensen om hun heen. In veel gemeenten is voor de doelgroep niet helder op welke manier ze zich kunnen melden. De communicatie en informatie voor betrokkenen wordt daarom verbeterd. Daarnaast wordt de wijze van melden in verschillende situaties meegenomen in de campagne rondom verward gedrag begin 2019.

Voldoende passende opvang

De capaciteit van het beschermd wonen en de opvang van dak- en thuislozen staat onder druk. Om de druk op wachtlijsten te verminderen breiden de gemeenten de capaciteit met nieuwe initiatieven uit. De gemeenten richten zich daarbij op beschermde woonplekken voor jongvolwassenen en volwassenen met verward/overlastgevend gedrag. Voor de passanten- en vrouwenopvang willen de gemeenten een goede basiskwaliteit van ondersteuning met focus op dagritme en uitstroom. De volgende onderwerpen lichten we toe:

- **Maatschappelijk opvang**
- **Beschermd Wonen / wachtlijstbeheer**
- **Sociaal medische zorg**
- **Pilot Scheiden wonen en zorg**

Maatschappelijke Opvang

De maatschappelijke opvang is eind 2017 omgezet naar een inkoopcontract. Het gaat hierbij om de crisisopvang, de passantenopvang, de inloop, de coördinatie rondom Keerpunt Zuid en de dagbesteding voor dak- en thuislozen. Om te voldoen aan de landelijke eisen is het aantal opvangplekken uitgebreid, krijgen kinderen vanaf 12 jaar een eigen SKJ gecertificeerde begeleider en is een kwaliteitsslag gemaakt in de begeleiding van daklozen. Verder zijn de samenwerkingsafspraken met de uitvoeringsdiensten herijkt. Hierbij was er speciale aandacht voor de implementatie van de landelijke afspraken rondom regiobinding en verblijf in de opvang. Ook is de inzet van BOA's in en rondom de opvang geborgd en de veiligheid in en rondom de opvang versterkt. Mede hierdoor is het afgelopen winterseizoen rustig verlopen en konden alle daklozen van onderdak worden voorzien. Verder wordt momenteel de pilot met individuele trajecten van voormalig dak- en thuislozen naar (vrijwilligers)werk geëvalueerd. Hierbij wordt de verbinding gezocht met de projecten in het participatiedomein.

Vervolgstappen

De ontwikkelingen binnen de Maatschappelijke Opvang vraagt om continue aandacht. De Maatschappelijke Opvang is binnen de gemeenten goed georganiseerd en het is van belang dat dit behouden blijft.

Beschermd wonen/wachtlijstbeheer

Sinds 2017 is er een regionaal wachtlijstbeheerder die met de aanbieders Beschermd Wonen zicht houdt op de wachtlijst en inwoners plaatst. Deze werkwijze zorgt dat er passende oplossingen gevonden worden. De transformatie is om inwoners die hiertoe in staat zijn te begeleiden naar zelfstandig wonen. Er ligt nog een opgave om voldoende passend woonplekken te hebben die dit proces kan versnellen. De pilot Scheiden wonen en zorg draagt bij aan deze ambitie om inwoners zelfstandig te laten wonen.

Sociaal medische zorg

In het project sociaal medische zorg zijn de gezondheidsproblemen van daklozen in kaart gebracht, zijn er aanbevelingen gedaan om mensen uit deze doelgroep toegang te geven tot huisartsen- en tandartsenzorg en is de sociaal medische kennis onder medewerkers van de Maatschappelijke Opvang uitgebreid. Om de toegang van dak- en thuislozen tot de gezondheidszorg te verbeteren, zijn een tweetal somatisch verpleegkundigen aangetrokken die ook bij het Tergooi ziekenhuis werken, wat de samenwerking tussen de maatschappelijke opvang en ziekenhuis bevordert. Tevens houden de verpleegkundigen twee keer per week spreekuur in de maatschappelijke opvang en nemen deel aan het zorgnetwerk.

Pilot Scheiden wonen en zorg

Voor inwoners met perspectief op uitstroom (binnen maximaal 2 jaar) wordt 'Scheiden wonen en zorg' afgesproken, waarbij inwoners steeds zelfstandiger gaan functioneren. Met Kwintes (2 locaties, 20 plekken) zijn afspraken gemaakt over het omzetten van Beschermd Wonen locaties naar scheiden wonen en zorg. Scheiden wonen en zorg betekent dat een inwoner (naar draagkracht) huur betaalt waarbij 24/7 toezicht is op de locatie en een gedifferentieerd aanbod van zorg en ondersteuning. Deze aanpak versterkt de zelfstandigheid van inwoners in een beschermde woonomgeving. Voor Kwintes betekent deze omzetting ook een verbouwing van de huisvesting om locaties geschikt te maken voor deze doelgroep.

Vervolgstappen

De pilot met Kwintes wordt begin 2019 geëvalueerd. Daarnaast worden er met meerdere aanbieders afspraken gemaakt over het omzetten van reguliere plekken naar scheiden, wonen en zorg. Deze ontwikkeling vraagt ook de komende periode een nadrukkelijke sturing.

Gebundelde ambulante crisiszorg

Mensen moeten 24 uur per dag zeven dagen per week hun zorgen rondom huiselijk geweld, verwardheid, psychiatrie, verslaving en aanverwante problematiek kunnen melden. Deze mensen moeten er na hun melding zeker van zijn dat de overheid adequaat optreedt door de juiste hulp in te zetten en te zorgen dat de situatie niet verder escaleert. Soms betekent dit dat de politie erop af moet, soms zal dit een begeleider, behandelaar, arts of verpleegkundige zijn. Andere keren moet er gezamenlijk opgetreden worden. De gemeenten willen de crisiszorg binnen Gooi en Vechtstreek bundelen, zodat inwoners bij een crisis geen hinder ondervinden van de wettelijke, financiële en organisatorische 'schotten'.

- Pilot hoogwaardige ambulante crisiszorg
- Passend vervoer
- Crisisopvang jongeren

Pilot hoogwaardige ambulante crisiszorg

De primaire focus ligt bij het optimaliseren van de ambulante crisiszorg op psychisch kwetsbare burgers. Het gaat om de inzet van de crisisdienst van GGZ Centraal, de crisisopvang binnen Kwintes, de spoedeisende hulp van Tergooi ziekenhuizen en de crisisdienst 18 min die sinds vorig jaar bij Veilig Thuis is ondergebracht. Hierbij is het doel om tot een sluitende, eenduidige organisatie van de ambulante crisisfunctie voor alle leeftijden te komen en de samenwerking in het veld te verbeteren.

Vervolgstappen

Deze pilot zit nog in de voorbereidende fase. Met de belangrijkste partners (GGZ, Veilig Thuis en Kwintes) worden uitgangspunten en een aantal scenario's uitgewerkt als het gaat om de organisatie van (en de toegang tot) de ambulante crisisfunctie. Na bespreking van deze uitgangspunten en scenario's in de projectgroep vindt er besluitvorming plaats over de gewenste inrichting. De planning is dat deze pilot in het eerste kwartaal van 2019 start. De evaluatie wordt begin 2020 verwacht.

Crisisopvang jongeren

In het beleidsplan is opgenomen dat er een goede voorziening moet komen voor jongeren die om diverse redenen niet meer thuis kunnen wonen. Begin november start een aparte crisisopvang voor jongeren. Deze opvang van acht plekken wordt gerealiseerd als aparte afdeling, met eigen ruimten en een eigen ingang, bij de Maatschappelijke Opvang aan de Neuweg 95 in Hilversum.

Vervolgstappen

Aan de crisisopvang voor jongeren is een outreachend team gekoppeld dat is samengesteld uit ambulante medewerkers van het Leger des Heils en Kwintes. Dit outreachende team is al actief. De aard en de omvang van de problematiek is nog niet helemaal helder. Daarom wordt, vanaf de start van de opvang een jaar lang onderzoek gedaan naar aard en omvang van de problematiek en wat nodig is om deze problematiek op te lossen. De samenwerking en afstemming met alle zorgpartijen, scholen, ouders, politie en gemeenten wordt structureel vormgeven in een multidisciplinair overleg.

Passend vervoer

De politie heeft eind 2016 aangegeven te willen stoppen met het vervoer van mensen met verward gedrag, wanneer er geen sprake is van een aanhouding van een strafbaar feit. Zorgvervoer zou voor deze mensen passender zijn. De pilot is gestart in september en houdt in dat personen die zich in een crisis bevinden passend worden vervoerd. Dit vervoer is speciaal voor mensen die zich in een (vermoedelijk) psychiatrische crisis bevinden en vervoerd moeten worden onder begeleiding van een GGZ professional. Dit wordt gedaan in een niet stigmatiserend, prikkelarm busje. Hetgeen het herstel van de patiënt ten goede komt. Deze vervoersmogelijkheid kan door GGZ crisisdienst, zowel voor als na hun beoordeling, worden ingezet.

Vervolgstappen

De pilot moet inzicht bieden in de verschillende vervoersbewegingen, de beleving en kosten daarvan. Op basis van deze en andere pilots in het land zal het Rijk gaan kijken naar structurele financiering en wetgeving, waarna door het veld een kwaliteitskader wordt opgesteld. De evaluatie van de pilot in onze regio vindt plaats in het najaar van 2019.

Feiten over Bescherming en Opvang

Gemeenten in Gooi en Vechtstreek spannen zich samen in voor de meest kwetsbare inwoners, die problemen hebben op het gebied van huiselijk geweld, kindermishandeling, woonoverlast, schulden, verslaving en/of psychische problemen.

Beschermd wonen

Een beschermde woonplek, met bepaalde mate van toezicht, verzorging en ondersteuning, voor mensen die niet zelfstandig kunnen wonen.

- Plekken beschermd wonen voor jeugdigen en volwassenen: 269
- 10 aanbieders van beschermd wonen

312 daklozen per jaar

- 205 passantenopvang
- 107 crisisopvang, waarvan 14 kinderen <18 jaar

Gemiddeld zitten cliënten 3-9 maanden in de opvang, voordat zij uitstromen naar zelfstandig, begeleid of beschermd wonen.

Maatschappelijke opvang

Overnachtingsmogelijkheid voor mensen met een hulpvraag die zichzelf op geen andere manier in hun onderdak kunnen voorzien.

Totaal maximaal 53 bedden in de maatschappelijke opvang:

- 16 bedden crisisopvang
- 30-37 bedden passantenopvang
  - 4 kamers voor 1-2 vrouwen
  - 12 kamers voor 1-2 mannen
  - 7 noodbedden bij vrieskou

78% van de opvangcliënten is in staat en gemotiveerd om zich individueel te laten begeleiden in hun maatschappelijke herstel.

Activiteiten Pak Aan	Aantal dagdelen per jaar
Administratie	112
Klusteam	198
Tuinveeg	1.758
Weesfiets	1.781
ICT	165
Verhuizen	514
Diversen	270
Eindtotaal	4.798

Leeftijdsopbouw maatschappelijke opvang

	Man	Vrouw	Totaal
< 18 jaar	4	10	14
18 t/m 23 jaar	26	9	35
24 t/m 44 jaar	111	38	149
45 t/m 64 jaar	74	29	103
65 jaar en ouder	6	5	11
Eindtotaal	215	97	312

De maatschappelijke opvang heeft 365 dagen per jaar inloopmogelijkheid met dienstencentrum. Circa 45 deelnemers per dag.

OGGZ Dagbesteding Pak Aan

- Laagdrempelige activiteiten om weer actief bezig te zijn in en voor de samenleving
- Gemiddeld 161 deelnemers Pak Aan per jaar

(Preventieve) verslavingszorg

Voorziening	Inzet per jaar
1. Bemoeizorg met vermoeden van verslavingsproblematiek	780 uur, circa 159 cliënten
2. Inbreng verslavingsexpertise in netwerken	240 uur
3. Methadonverstrekking	1248 uur, circa 75 cliënten
4. Begeleiding naasten t.b.v. omgang verslavingsproblematiek	275 uur, 30 trajecten
5. Financiële ondersteuning bij aanhoudende verslavingsproblematiek	1080 uur, circa 45 cliënten
6. Preventieve activiteiten, zoals:	1.857 uur
- Ouderavonden	65 uur
- Deskundigheidsbevordering onderwijs, zorg, sport, horeca en welzijn	113 uur
- KOPP/KVO cursussen	618 uur (3 leeftijdsgroepen)
- Individuele voorlichting	738 uur
- Voorlichting evenementen	3 evenementen
- Beleidsadvisering GGD	50 uur
- Onderzoek en monitoring	293 uur

(O)GGZ bemoeizorg en inbreng expertise in netwerken

- 1.065 uur casuïstiekoverleg met partners en uitvoeringsdiensten
- 1.650 uur advisering over en toeleiding van zorgmijders en –missers
- Circa 331 cliënten per jaar, leeftijd 31 tot 87 jaar